

mænden at holde sig til det ene Princip og i den anden at holde sig til det andet; det kan dog virkelig ikke forsvares. Jeg troer ikke, at Fleertallet har gjort Sagen nogen Tjeneste ved at opstille det saaledes, og det skulde meget umbre mig, om ikke de ærede Landmænd her i Salen ved nogle Overveielse af Spørgsmaalet selv maade kunne komme til at erkjende, at det ikke lader sig gjøre, ikke lader sig forsvare at lade sig lede af saadanne Principer, saa at man i slike Sager alene spørger, hvad der er til Bedste for Landmanden. Der er dog andre Borgerclasser her i Landet, som have fuld Krav paa at komme i Betragtning, og vi maade huske paa, at Njøbstæderne ikke have een Haandværker siddende her. Haandværkerne ere næstefter Bondestanden den talrigste Stand i Landet, men de have som sagt ikke et eneste Medlem siddende her i denne Sal, og naar der er Spørgsmaal om sribende Interesser mellem disse to Classer, saa kommer man til den ene Dag at hylde et Princip, en anden Dag det modsatte, efterom det passer den ene af disse Classer best. Jeg synes virkelig, at man maade komme til at forlade et sligt Princip, som jo slet intet Princip er, men derimod Noget, der er aldeles forkasteligt. Det, der her er om-talt, at Landmændene ved at faae disse Væxer ombragte til dem, faae dem billigere, skal jeg simpelthen nøies med at modsige; det er en Paaastand, som her gjøres, og den modsatte Paaastand maade have ligesaamegen Tiltro; jeg troer ikke, at det er noget Gjenneimgaaende enten i den ene eller den anden Retning, eller at det er Noget, som i mindste Maade er saaledes godtgjort, at det lader sig fastholde; her ere de modsatte Paaastande ligeberettigede. Det ærede Udvalgs Fleertal gaar endnu videre, idet det siger, at, da den velhavende Bønde holder meget af at samle paa smukt Røbbertøj, fordi han foretrakker dette for Guldsager og andre Luxusgjenstande, saa skal man vedligeholde disse Forrettigheder, for at dette smukke Røbbertøj kan blive ham tilbragt i Huset. Altsaa skal man, for at sætte den velhavende Bønde istand til at faae slike Ting, som Udvalgets Fleertal mener paa mange Steder ansees for Luxus, opretholde et Privilegium af samme Natur som de andre, man har ophævet ved

almindelig Lov; det er dog et ganske forunderligt Raisonnement. Man har ogsaa anført som et Argument, at Røbbervædere jo vidste, at denne Ret bestod, da de etablerede sig; det har virkelig undret mig, at Fleertallet har villet fremsætte denne Bemærkning som en Forvarsgrund, thi man lader den jo ellers aldeles ikke gjælde i andre Retninger. Naar der i andre Tilfælde er Spørgsmaal om at tage Forrettigheder bort, saa siger man jo altid: Der kan ikke tages Hensyn til, at Folk have etableret sig under Forudsætning af, at de vilde have disse Forrettigheder, de maade finde sig i, at man tager dem bort. Enhver Statsborger, som foretager en eller anden Handling i Medhold af Landets gjældende Love, veed jo fuldt vel, at disse Love kunne hæves ved andre Love. Naar han kaster sig over en eller anden Forretning, med Hensyn til hvilken han efter de nuværende Love ikke kan røre sig saa frit, som han kunde ønske, saa veed han meget godt, at han som Statsborger har Ret til at arbeide hen til, at disse Love blive forandrede, saa at han kan røre sig friere. Man kan ikke forhindre dette ved at henvise til, at Vedkommende ere indtraaede i Forholdet under de da bestaaende Love; det forekommer mig derfor ikke, at der er Grund til at nævne dette i denne Sag. Jeg har ikke fundet andre Grunde i det ærede Fleertals Motivering end de, jeg her har nævnt, og jeg har nu søgt at vise, at de ikke kunne holde Prøve ligeoverfor dem, der kunne opstilles for at blive ved Regjeringens Lovudkast. Jeg har tilladt mig at stille et Endringsforslag dertil, som gaar ud paa at udsætte Lovens Ikrafttræden i 5 Aar; derved troer jeg, at der er taget ethvert rimeligt og billigt Hensyn til de Grunde, det ærede Fleertal har anført for sit Forslag. Der er givet de Vedkommende samme Hensind med Ophævelse af denne Frihed, som der blev givet Haandværkerne, da den nye Næringslov udkom. Den ærede Ordfører indrømmede ogsaa, at der ved mit Forslag er taget alt muligt Hensyn til Røbbervædere, men han meente ikke, at der var taget det fornødne Hensyn til Befolkningen. Dette maade jeg bestemt modsige; der er taget alt det Hensyn til dem, som dette Forhold kan give grundet Anledning til. Den 1ste Januar 1862